

En typisk bornholmsk skærgård med et vandhul. En såkaldt »rock pool« med en rig fauna. Omkring sådanne optræder også de typiske strandenge med sjældne planter.

Naturens årlige eksprestog

Tekst/foto: Søren P. Sillehoved

Alting går så stærkt om foråret. Nu er de smukke gule rapsmarker en overstået sag for i år.

Sådan er det i den bornholmske natur. Den ene dag springer blomsterne ud i et orgie af farver. Og vi glæder os naturligvis over synet så længe det varer, for kort efter er de afblomstret igen.

Men heldigvis afløser den ene blomstring den anden.

I vore haver blev de knaldgule forsytia afløst af syrenens violette toner. Ude i den »vilde« natur nød vi forårets hvide bølger, der startede med hvide blomstrende mirabeller, der blev afløst af de hvide slåen. Derefter kom blomstrende orgier af hvide kirsebær og så fulgte røn efter. Nu er turen kommet til den hvide hyld med gyldne varme farver.

Bemærkede du grøftekanternes gule tulipaner. Eller troede du bare det var de pokkers mælkebøtter.

Også markernes mælkebøtter er afblomstret. Måske inden vi har nået at vænne os til synet og se hvor smukt de gule farver klæder naturen.

Anemoner er også et overstået kapitel for i år. Nu er der til gengæld mange orkideer i naturen.

Den lille tyndaksede gøgeurt starter festen. Så kommer majgøgeurt og kødfarvet gøgeurt og den sjældne hyldegøgeurt. Også her gælder det at den ene art afløser den anden.

En dag i maj var mange grøftekanter pludselig oversået med skærme af hvide blomster.

Er det vild kørvel. Nej. For lugter man til planten minder duften mere om anis. Eller bolsjer ligesom »Kongen af Danmarks« og den franske drik med navnet Pernod. Den plante hedder rigtigt sødskærm.

Men kaldes for spansk kørvel.

Den duftende plante er sikkert forvildet fra tidlige tiders havedyrkning. Men som en gammel lægeplante kom den sikkert sydfra med kloge munke i middelalderen.

I juni vil den spanske kørvel være afløst af den rigtige nordiske vilde kørvel. Junis brudeslør.

Også kaldt for »hujnnakjeis«. Der næsten helt overvældende fylder alle øens grøftekanter med hvide åbne blomsterskærme.

Indtil den også bliver afløst af vild gulerod. Det mærkelige bornholmske navn for vild kørvel vil jeg vende tilbage til i en senere artikel. Men sådan fortsætter blomsterfloret gennem hele sommeren.

Den ene blomst afløser den anden inden vi rigtigt når at nyde det. Toget kørte inden vi sprang på.

Har vi i det hele taget den slags natur. De smukke syd-

Den smukke melede kodriver med en baggrund af den blege gule kantbælg. Begge arter er meget karakteristiske for øens strandenge men meget sjældne andre steder i landet.

sjællandske strandenge med rødben og vadefugle mangler i høj grad på Bornholm. For enten er der stejle og forrevne klippekyster eller høje skrænter med dejlige sandstrande. Alligevel er der en slags strandenge på Bornholm selv om det kun er i miniformat.

For flere steder på den østbornholmske klippekyst findes der små fugtige enge bag skærgården.

I naturlige klippehuller (rock pools) bliver havvand til næsten ferskvand og her lever salamandere og strandtudser. Ligesom ved andre danske strandenge vokser der også planter der er typiske for netop denne naturtype med græs

og arter af star og kogleaks. Og mange engkabelejer og flotte orkideer.

På de bornholmske strandenge kan der findes fire arter af orkideer. Tyndakset gøgeurt og majgøgeurt. Plettet gøgeurt og kødfarvet gøgeurt og nogle steder også den yndige sumpfullæbe.

Floraen er i det hele taget artsrig på sådanne biotoper.

Noget helt særligt for de bornholmske enge er de melede kodrivere. Planten er sjælden andre steder i landet, men visse steder er øens små strandenge helt lyserøde af de melede kodrivere. Også en anden sjælden art er almindelig ved øens små strandenge. Det er den blege gule kantbælg, som hører til ærteblomstfamilien. De blomstrer hele sommeren og farver engene i gule smukke kulører.

En af øens bedste områder med strandenge er ved Bøls-havn. Du skal finde vejpylen med 13,3 km.

Her kan du køre væk fra landevejen og parkere. På turen ud til kysten skal du desværre passere et ildelugtende rensningsanlæg, men få sekunder efter er du næsten i paradiset med et væld af planter.

En dag vil den lyserøde melede kodriver være afblomstret for i år. Men så bliver den erstattet af den violette og »kannibalske« plante med navnet vibefedt.

Så der er meget at glæde sig over i naturen, selv om natergalen synger på sit sidste vers.

KØDÆDENDE PLANTER

Vibefedt er en af flere arter af »kødædende« planter. Den lille og spæde sumpplante har violette blomster og en lav roset af lysegrønne fedtede blade. De udskiller et slimstof der fanger insekter og dem opløser planten og anvender som et vigtigt næringsstof. Navnet hentyder nok til voksestedet med legende viber på engen, men det fedtende slim blev i ældre tider anvendt af unge piger som pomade.

De gned håret med bladens overside og dermed fik særlig lyst hår en smuk og poleret glans. Andre arter af nordiske kødædende planter er vandplanten blærerod og rundbladet soldug.

Den sidste på næringsfattig jord ved vore skovmoser eller fugtige sandarealer ved Dueodde.